

บทที่ 6

สรุปแนวทางการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปแนวทางการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการ

6.1.1 อำเภอเมือง

1. ความแออัดของเมืองก่อให้เกิดปัญหาคือ
  - 1.1 น้ำทิ้งจากชุมชนที่ทำให้คุณภาพน้ำชายฝั่งมีค่าต่ำกว่ามาตรฐานเพื่อการเพาะเลี้ยงชายฝั่งและการประมง แม้ปัจจุบันมีการก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสียแล้ว แต่ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ชุมชนชายฝั่งที่ยื่นล้ำลงทะเล จึงต้องมีการปรับปรุงการรวบรวมและบำบัดน้ำเสียจากพื้นที่นี้ต่อไป
  - 1.2 ภาวะน้ำท่วมในเมืองหลังฝนตกหนัก ต้องแก้ปัญหาโดยการขยายท่อและคลองระบายน้ำรวมทั้งขุดท่อขนาดใหญ่ลอดใต้ถนนและพื้นที่ต่างๆในเมือง เพื่อให้น้ำฝนระบายลงสู่ทะเลได้เร็วขึ้น
2. การประมงของจังหวัดชลบุรีประสบปัญหาที่คล้ายกันในทุกอำเภอชายฝั่งทะเล จึงเสนอแนะแนวทางการจัดการในภาพรวมของทั้งพื้นที่ศึกษาดังนี้
  - 2.1 ความขัดแย้งระหว่างเครื่องมือประมง
    - ต้องเพิ่มความเข้มงวดของกฎหมายเรื่องการกำหนดเขตห้ามทำการประมงพาณิชย์ในเขต 3 กิโลเมตรจากฝั่ง
    - ต้องเข้มงวดในการปฏิบัติตามนโยบายของกรมประมงในการลดจำนวนเรือประมงประเภทอวนรุนและอวนลาก
  - 2.2 การให้ออกาสผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในพื้นที่และทรัพยากรประมงได้มีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากร โดยมีภาครัฐเป็นตัวกลางในการเชื่อมประสานระหว่างกลุ่มดังนี้

- การหาข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มประมงเครื่องมือต่างชนิดกัน และมีเป้าหมายในการจับสัตว์น้ำต่างชนิดกัน คือ ลอบปูและอวนลากและอวนรุน ในการสลับเขตและสลับวันทำประมง
- การตกลงแบ่งเขตการทำประมง (Zoning) ของเครื่องมือประมงแต่ละชนิด

2.3 การส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งตามความเหมาะสมของชนิดและพื้นที่ ได้แก่

- หาดเลนบริเวณปากแม่น้ำบางปะกงถึงหน้าเทศบาลเมืองชลบุรี เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงหอยแครงและหอยกะพง
- บริเวณชายฝั่งทะเลที่มีระดับน้ำลงไม่ต่ำมากนักตั้งแต่ปากแม่น้ำบางปะกงเรื่อยมาจนถึงชายฝั่งอำเภอศรีราชา (ยกเว้นเขตท่องเที่ยว เช่น หาดบางแสน) เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงหอยแมลงภู่ และควรมีการพัฒนาเทคนิคการเลี้ยงแบบแขวนในกระชังที่ให้ผลผลิตดีกว่าแบบปักไม้ไผ่ เพราะหอยสามารถแช่อยู่ในน้ำทะเลได้ตลอดเวลา รวมทั้งสามารถเคลื่อนย้ายกระชังได้หากมีเหตุจำเป็นเช่น การเกิดปรากฏการณ์น้ำเปลี่ยนสี หรือการรั่วไหลของน้ำมัน
- หาดเลนปนทรายน้ำลงต่ำบริเวณเมืองใหม่ อ่างศิลา เรื่อยลงมาถึงแหลมแท่น ในเขตอำเภอเมือง เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงหอยนางรมและหอยตะโกรม
- พื้นที่ชายฝั่งที่น้ำทะเลท่วมถึงตลอดเวลา ตั้งแต่ปากแม่น้ำบางปะกงถึงอำเภอศรีราชา เป็นพื้นที่เหมาะสมในการเลี้ยงปลาในกระชัง

2.4 ส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนในพื้นที่อำเภอเมือง โดยบริเวณที่มีแนวป่าอยู่แล้วก็เสริมให้เป็นแนวกว้างขึ้น และปลูกเพิ่มขึ้นตามแนวพื้นที่ถมทะเลของเทศบาลเมืองฯและตามแนวถนนเลียบริมชายฝั่งที่มีโครงการจะสร้างในอนาคต

3. การท่องเที่ยว

- 3.1 ขยายศักยภาพของหาดบางแสนที่ปัจจุบันมีการฟื้นฟูให้มีระเบียบมากขึ้นแล้ว เพิ่มกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น เสริมอ่างศิลาให้เป็นแหล่งความรู้การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- 3.2 ลดความแออัดการขายสินค้าของฝากจากตลาดหนองมน ให้กระจายเข้าด้านชายฝั่งทะเล คือ บริเวณอ่างศิลา และกระจายออกจากชายฝั่ง คือ ถนนเลียบริมเมือง
- 3.3 สร้างถนนเชื่อมต่อจากอ่างศิลา-บางทราย-สุขุมวิท เพื่อเป็นการลดความแออัด

6.1.2 อำเภอศรีราชา

1. การอุตสาหกรรมและการขนถ่ายสินค้าในพื้นที่นี้ต้องมีการจัดการที่เหมาะสมเนื่องจากอยู่ใกล้ชุมชน และอาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล
  - 1.1 ปรับปรุงเทคโนโลยีในการขนถ่ายสินค้าและออกแบบการขนถ่ายให้มีวัสดุปกคลุมเพื่อป้องกันการฟุ้งกระจาย
  - 1.2 อุตสาหกรรมหนักประเภทกลุ่มโรงกลั่นน้ำมันจะต้องย้ายไปยังพื้นที่ที่เหมาะสมเช่นนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด รวมทั้งการขนถ่ายสินค้ากลางทะเลที่ต้องย้ายไปทำการขนถ่ายที่ท่าเรือมาบตาพุดให้ถูกต้องตามกฎหมาย
2. ความแออัดของชุมชนก่อให้เกิดปัญหาคือ
  - 2.1 น้ำทิ้งชุมชนเนื่องมาจากบ้านเรือนลูก้าลงทะเล ระบบบำบัดที่บำบัดน้ำเสียที่ทำงานได้ไม่เต็มที่ และถนนเกาะลอยที่ขวางกั้นการเคลื่อนที่ของน้ำทะเลในอ่าว ที่ทำให้น้ำทะเลชายฝั่งมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานเพื่อการเพาะเลี้ยง จึงต้องมีการแก้ไขคือ
    - ห้ามมิให้มีการก่อสร้างบ้านเรือนลูก้าลงทะเลอีกต่อไป
    - ปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียของเมือง
    - รื้อถนนเกาะลอยและเปลี่ยนเป็นโครงร่างโปร่งเพื่อช่วยกระจายน้ำเสียชุมชน
  - 2.2 ภาวะน้ำท่วมและน้ำหลากหลังฝนตกหนัก จะต้องขยายท่อระบายน้ำและทุดท่อลอดใต้ถนนและใต้พื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมให้ใหญ่ขึ้น
  - 2.3 จัดแบ่งการใช้ท่าเรือที่มีอยู่ให้แยกกระหว่างการประมงและการโดยสาร
3. การท่องเที่ยว
  - 3.1 ปรับปรุงจัดระเบียบการใช้ท่าเรือจันทน์ที่มีอยู่
  - 3.2 ปรับปรุงจัดระเบียบสภาพการใช้พื้นที่บนเกาะลอย

6.1.3 อำเภอเกาะสีชัง

1. ปรับปรุงการขนถ่ายสินค้าทางทะเลให้มีเทคโนโลยีในการขนถ่ายและวัสดุปกคลุมขณะขนถ่ายเพื่อปัญหาที่เกิดจากการฟุ้งกระจาย
2. ในระยะยาวจะต้องย้ายการขนถ่ายกลางทะเลไปยังท่าเรือที่มีความเหมาะสม เช่น ท่าเรือมาบตาพุด จังหวัดระยอง

3. อุตสาหกรรมบนเกาะสีชังต้องอนุญาตเฉพาะอุตสาหกรรมพื้นบ้าน เช่น โรงทำน้ำปลาเท่านั้น
4. ควบคุมการก่อสร้างอาคารให้กลมกลืนกับธรรมชาติ และให้มีระบบบำบัดน้ำเสียด้วย
5. ควรสนับสนุนการท่องเที่ยวบนเกาะให้เป็นการท่องเที่ยวขนาดเล็กเท่านั้น และให้เป็นในแนวทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ และการศึกษาด้านประวัติศาสตร์เท่านั้น

6.1.4 เมืองพัทยา

1. เมืองพัทยามีปัญหาน้ำท่วมขังหลังจากฝนตกเนื่องจาก พื้นที่ดินในแนวทางระบายน้ำธรรมชาติ เป็นพื้นที่ที่มีเจ้าของ มีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมายตั้งแต่ในอดีต เจ้าของที่ดินจึงใช้พื้นที่ เต็มที่โดยไม่คำนึงถึงทางระบายน้ำธรรมชาติ จึงต้องแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการขยายท่อระบายน้ำที่มี อยู่ และทำท่อลอดใต้พื้นที่ เพื่อให้ระบายน้ำได้เร็วขึ้น
2. ปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียไม่ให้ปล่อยลงสู่ทะเล แต่ให้นำไปใช้ในการเกษตรและปรับปรุงให้ สามารถนำมาใช้ได้ใหม่
3. เร่งรัดการสร้างท่าเรือใหม่ที่พัทยาใต้เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเล และเพื่อความ เป็นระเบียบของการใช้ชายหาด
4. หาดจอมเทียนต้องมีนโยบายรักษาพื้นที่ธรรมชาติ มีการก่อสร้างไม่หนาแน่น กลมกลืนกับ ธรรมชาติ ให้เป็นชายหาดเพื่อการพักผ่อน สงบเงียบ และควบคุมการก่อสร้างบนทางระบาย น้ำธรรมชาติเพื่อมิให้มีปัญหาน้ำท่วมเหมือนพัทยา
5. ส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเกาะล้านให้มีลักษณะเป็นธรรมชาติ ปรับปรุงท่าเรือให้สะดวกปลอดภัย และให้มีระบบกำจัดขยะที่ไม่ทำลายสภาพธรรมชาติ

6.1.5 อำเภอสัตหีบ

1. ให้มีการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย โดยศึกษาถึงระบบที่เหมาะสมกับปริมาณและสภาพน้ำ เสียของชุมชน
2. ในเขตทหารจะองให้ความสำคัญต่อการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม และระวังผลกระทบจาก โครงการชายฝั่ง

6.2 ข้อเสนอแนะ

1. การวางแผนจัดการพื้นที่และทรัพยากรใดๆ ในชุมชนจะต้องมีการระดมความคิดเห็นจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากคนในชุมชน ในทุกอาชีพ เพื่อให้เป็นแผนการจัดการที่สะท้อนความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้แผนนั้นๆ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติ เพราะเกิดจากความคิดเห็นของคนในท้องถิ่นเอง
2. ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือปัญหาความขัดแย้งบางปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เกิดจากการฝ่าฝืนกฎหมาย หลีกเลี่ยงกฎหมาย และการขาดช่องว่างของกฎหมายในการกระทำผิด เช่น การขนถ่ายสินค้าที่ฟุ้งกระจายบริเวณระหว่างเกาะสีชัง และชายฝั่งอำเภอศรีราชา ทั้งที่มีกฎหมายสิ่งแวดล้อมคุ้มครอง หรือการลักลอบทำประมงอวนรุนอวนลากในเขต 3 กิโลเมตรจากฝั่ง ทั้งที่เป็นพื้นที่คุ้มครองตามกฎหมายประมง ดังนั้นสาเหตุปัญหาจึงมิได้อยู่ที่การไม่มีกฎหมายควบคุม แต่อยู่ที่การนำกฎหมายมาบังคับใช้ปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยทบทวนการกำหนดอัตรากำลังคนให้เพียงพอต่อพื้นที่และความรับผิดชอบ รวมทั้งกวดขันการทุจริต และการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้กฎหมายที่มีอยู่แล้วไม่สูญเปล่า
3. การแนะนำแนวทางจัดการแก้ไขปัญหาใดๆ ก็ตาม จำเป็นต้องมีข้อมูลที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ และมีช่วงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน เพื่อให้เห็นแนวโน้มและคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้น จะได้เสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การเปลี่ยนอาชีพของคนในท้องถิ่นไปตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและการพัฒนาประเทศ เช่น การเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นของชาวประมงเนื่องจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรสัตว์น้ำ หรือ การเปลี่ยนอาชีพจากด้านการเกษตรเป็นเพื่อการอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการทำการศึกษาวิจัยด้านสังคมต่อไป
5. ในการสนับสนุนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งเพื่อเป็นการลดความเครียดจากการใช้ทรัพยากรประมงเพียงอย่างเดียว นั้น จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของชนิดสัตว์น้ำและพื้นที่ และความสามารถในการรองรับของพื้นที่ รวมทั้งต้องมีการปรับปรุงการเพาะเลี้ยงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดย

- 1) การปรับปรุงเทคนิคและวิธีการเพาะเลี้ยงให้ใช้พื้นที่น้อยแต่ให้ผลผลิตสูง เช่น การเลี้ยงหอยแมลงภู่แบบแขวนในกระชัง เป็นต้น
  - 2) การปรับปรุงให้การเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งเป็นไปอย่างครบวงจร คือ มีโซอาคัยแต่ถูกพันธุ์หอยจากธรรมชาติเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาจนสามารถผลิตลูกหอยได้และนำลูกหอยจากโรงเพาะฟักมาใช้ในการเลี้ยงในธรรมชาติได้
6. การปรับปรุงคุณภาพน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วให้มีคุณภาพดีจนสามารถนำกลับมาใช้อุปโภคบริโภคได้ใหม่ จะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ความคุ้มค่า (Cost benefit analysis) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาการจัดการน้ำในพื้นที่ศึกษาต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย